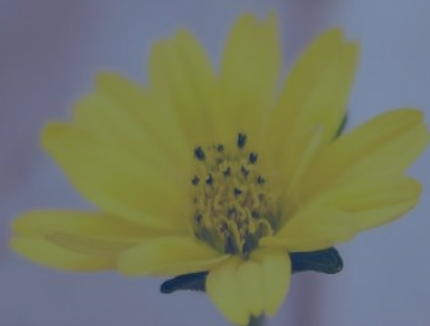

Betydning af uddannet socialpædagogisk personale på socialområdet

Supplerende notat - psykofarmaka

Maj 2026

RAMBOLL

Bright ideas.
Sustainable change.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og resumé	2
2. Datagrundlag og metode	3
3. Lægemiddelbrug for borgere i det specialiserede socialområde.....	4
3.1 Samlet medicinforbrug	4
3.2 Medicinforbrug fordelt på hovedgrupper	5

1. Indledning og resumé

I dette notat suppleres hovedrapporten "Betydningen af uddannet socialpædagogisk personale på socialområdet" med en statistisk sammenhængsanalyse mellem andel af uddannede socialpædagoger på tilbuddene og forbrug af visse psykofarmaka på disse tilbud. Notatet og hovedrapporten er begge udarbejdet af Rambøll Management Consulting (Rambøll).

Undersøgelsen tager udgangspunkt i samme datakilder som i hovedrapporten, hvor registerdata fra Danmarks Statistik sammenkædes med data fra Tilbudsportalen. Dette suppleres med data for forskellige varianter af udfaldsmålet psykofarmaka, hvor der er hentet oplysninger om lægemiddelbrug gennem lægemiddeldatabasen (LMDB), som indeholder information om salg af lægemidler. I analysen er udfaldet målt ved, om et receptpligtigt psykofarmaka er indløst i en given måned, for borgere tilknyttet de sociale tilbud. Det betyder, at analysen ikke kan sige noget specifikt om hvorvidt det udleverede medicin er forbrugt i den pågældende måned, eller hvor stor dosis, der er indtaget. Det er desuden væsentligt at bemærke, at analysen ikke normativt forholder sig til, om forbruget af psykofarmaka udgør den korrekte behandling for borgerne. Analysens udsagnskraft består altså alene i, om der er en statistisk sammenhæng mellem forbrug af psykofarmaka og andelen af socialpædagoger på tilbuddene.

I undersøgelsen udarbejdes særskilte analyser for hovedgrupper af psykofarmaka betegnet nærmere i dataafsnittet samt for alle grupperne samlet. Analyserne er udarbejdet for tilbud til voksne på det specialiserede socialområde.

Analyserne af sammenhænge følger strukturen i hovedrapporten. På tilsvarende vis undersøges relationen mellem andelen af uddannede socialpædagoger og udfald, i denne del forbrug af bestemte typer medicin. Formålet er at belyse sammenhænge frem for at drage kausale konklusioner om effekten af socialpædagogiske personale, blandt andet fordi der kan forekomme selektion i både beboer- og personalesammensætningen på tværs af tilbud, som de anvendte metoder nødvendigvis ikke fuldt ud kontrollerer for.

Resumé af analyserne

- På tilbud med en høj andel af socialpædagogisk personale ses en tendens til lidt lavere sandsynlighed for at indløse mindst én recept på de omfattede psykofarmaka, i perioden efter tilknytning til et social tilbud. Tendensen ses både på kort og længere sigt.
- Den samme tendens gør sig gældende for de specifikke hovedgrupper af medicin: antipsykotika, psykoanaleptika, benzodiazepin-derivater, melatonin og ADHD-medicin. Her observeres en negativ sammenhæng mellem andelen af uddannede socialpædagoger og sandsynligheden for at have indløst mindst én recept i den pågældende gruppe.

2. Datagrundlag og metode

I kapitlet redegøres der for de anvendte datakilder samt de begrænsninger, som følger af datagrundlaget. Derudover præsenteres overkategorierne af medicintyper, som anvendes som udfaldsmål i analyserne.

2.1 Datakilder

Notatet bygger på samme datagrundlag som hovedrapporten og er suppleret med yderligere oplysninger vedrørende lægemiddelbrug. Grunddataene omfatter Danmarks Statistiks registre BFL, UDDA, HANDIC og BEF samt oplysninger om tilbuddene for det specialiserede socialområde fra Tilbudsportalen. Datakilderne er koblet sammen og behandlet på Forskningservice hos Danmarks Statistik. Der henvises til hovedrapporten for en mere detaljeret gennemgang af registergrundlaget samt populationsdannelserne. Oplysninger vedrørende lægemiddelbrug dækker over indløste receptpligtige lægemidler på apoteker fra Danmarks Statistiks register LMDB. Afhentningsdatoen for lægemidlet er benyttet som proxy for anvendelsestidspunkt. Der kan derfor være afvigelser mellem den faktiske anvendelsesdato og den dato, der er anvendt i analysen. I analysen inkluderes fem grupper af lægemidler defineret som psykofarmaka¹. Figur 1 viser hovedgrupperne og deres ATC-koder samt andelen af borgere, der indløser mindst én recept i det første halvår efter tilknytning til et tilbud. På tværs af hovedgrupperne indløser omkring 57% mindst én recept i denne periode.

Tabel 1: Afgrænsning af relevante grupper af lægemidler.

Gruppe	Navn	ATC-kode	Anvendelse i målgruppen ²
1	Antipsykotia	N05A	35%
2	Psykoanaleptika ¹	N06A	28%
3	Benzodiazepin-derivater og Benzodiazepin-relaterede midler	N05BA, N05CD N05CF	15%
4	Melatonin	N05CH01	10%
5	Centralt virkende sympatomimetika (ADHD)	N06BA	8%

¹N06AX12 er ekskluderet, da anvendelsen ofte er som rygestopmedicin. ² Angiver andelen i hele målgruppen, der har indløst mindst en recept på lægemidlet i det første halve år efter tilknytning til et tilbud. Afrundet.

Note: Afgrænsning er dannet ud fra artikel i Ugeskrift for Læger (2017): "Off-label-brug af psykofarmaka til børn og unge i Danmark".

2.2 Populationsbeskrivelser

Populationsdannelsen følger samme struktur som i hovedrapporten, og de samme børn og voksne på sociale tilbud indgår således i denne rapport. LMDB-registeret foreligger for perioden 2017-2024, hvorfor analyserne er begrænset til denne periode. Den voksne population er defineret ud fra HANDIC-registret og dækker over ydelserne defineret i hovedrapporten², som har opstartet eller afsluttet en tilknytning til tilbuddet mellem 2017-2024 og hvor det har været et tilgængeligt produktionsenhedsnummer fra et tilbud som samtidig har kunnet identificeres i tilbudsdata fra Tilbudsportalen.

¹ [Ugeskrift for Læger \(2017\)](#)

²Der henvises til kapitel 2.2 i hovedrapporten for en uddybende definition.

3. Lægemiddelbrug for borgere i det specialiserede socialområde

I dette kapitel præsenteres resultaterne af analyserne af sammenhængen mellem andelen af socialpædagogisk personale og borgernes forbrug af psykofarmaka på tilbuddene. Definitionen af socialpædagogisk personale følger afgrænsningen i hovedrapporten³.

Formålet med analysen er at belyse, om andelen af socialpædagogisk personale statistisk hænger sammen med borgernes forbrug af psykofarmaka på tilbuddene. Det er vigtigt at understrege, at analyserne ikke muliggør en entydig kausal konklusion om, at de observerede sammenhænge netop skyldes forskelle i andelen af personale med socialpædagogisk baggrund, da der kan eksistere forhold, som både påvirker tilbuddene, personalets sammensætning og borgerne lægemiddelforbrug, men som ikke observeres i datagrundlaget. For hvert udfald præsenteres derfor flere modeller, hvor der kontrolleres for centrale observerbare karakteristika.

I kapitlet præsenteres:

- Indløsning af recept på *hvilken som helst* af de inkluderede lægemidler (analyse 1)
- Indløsning af recept på *de individuelle* inkluderede lægemidler (analyse 2)

Analysernes udfald måler om borgeren har indløst recept på mindst ét receptpligtigt psykofarmaka (i gruppen i tabel 1) i den pågældende periode.

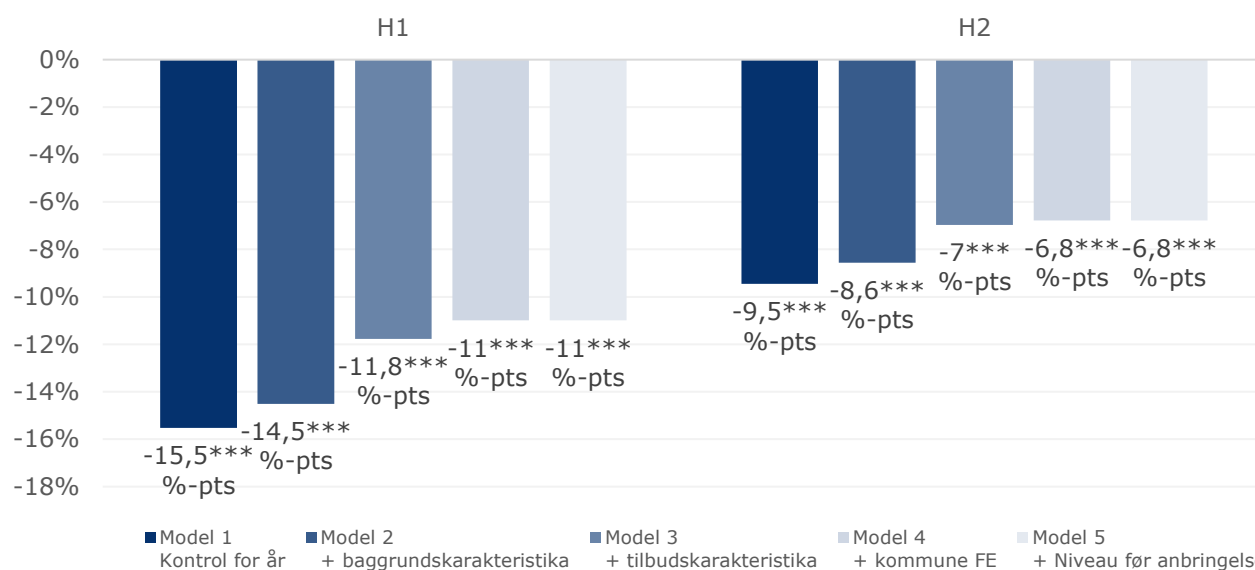
3.1 Samlet medicinforbrug

I første delanalyse undersøges, om der er statistisk signifikante sammenhænge mellem sandsynligheden for lægemiddelbrug og andelen af socialpædagogisk personale på tilbuddene. I analysen tages der udgangspunkt i brug af en af medicintyperne fra hovedgrupperne vist i tabel 1.

Figur 3.1 viser resultatet af regressionsanalyserne for tilbud målrettet voksne borgere.

³ Der henvises til kapitel 3 i hovedrapporten for en uddybende definition.

Figur 3.1: Estimer af forskellen i sandsynlighed for at indløse recept på mindst én af de relevante medicintyper mellem tilbud med andel af socialpædagogisk personale hhv. over eller under medianen

Note: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistik og Tilbudsportalen. Høj og lav andel socialpædagogisk personale er defineret ud fra, om tilbuddet ligger over eller under medianværdien af socialpædagogisk personale ved tilknytningens start. Negative værdier angiver, at borgere på tilbud med en høj andel socialpædagogisk personale har en lavere sandsynlighed for at bruge mindst ét lægemiddel i perioden. * $p < 0,1$, ** $p < 0,05$, *** $p < 0,01$. N:23.211-24.641

Af Figur 3.1 fremgår det, at sandsynligheden for indløsning af recept på mindst ét af de inkluderede psykofarmaka er mindre blandt borgere tilknyttet et tilbud med høj andel af socialpædagogisk personale ved tilknytningens start sammenlignet med borgere i tilbud med lav andel. Denne tendens gør sig gældende på tværs af samtlige modelspecifikationer og gør sig gældende både inden for første og andet halvår efter tilknytning til tilbuddet (H1 og H2).⁴ I Model 5, hvor der kontrolleres for år, baggrunds- og tilbudsudbudskarakteristika, kommune samt forbrug før tilknytning, er koefficienten -0,11 og statistisk signifikant på konventionelle niveauer. Det vil sige, at der er omkring 11 procentpoint lavere sandsynlighed for, at en borger på et tilbud, hvor andelen af socialpædagogisk personale er over medianen, indløser recept på mindst ét lægemiddel i første halvår efter tilknytning, end borgere på tilbud, hvor andelen er under medianen.

Analysen peger dermed på en generel negativ sammenhæng mellem indløsning af recept på psykofarmaka og andelen af socialpædagogisk personale. Det er dog vigtigt at understrege, at dette ikke betyder, at en høj andel socialpædagoger nødvendigvis driver et lavere medicinforbrug, men blot at der er en sammenhæng. Sammenhængen kan skyldes andre forskelle mellem tilbuddene og de borgere, der er tilknyttet dem, som der ikke er tages højde for, som påvirker medicinforbruget.

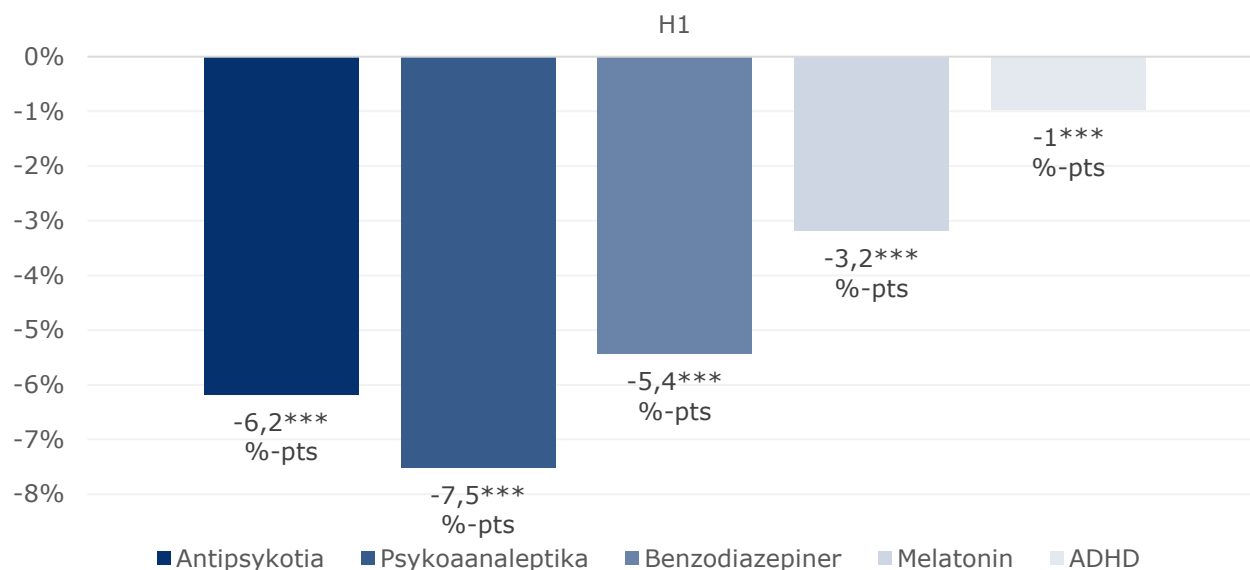
3.2 Medicinforbrug fordelt på hovedgrupper

I anden delanalyse fokuseres der på sammenhænge mellem andelen af socialpædagogisk personale og forbrug af de specifikke hovedgrupper af lægemidler, som kategoriseret i tabel 1. I analysen præsenteres

⁴ Analysen er også lavet for H3 og H4 med samme konklusioner.

kun modellen, hvor der kontrolleres for både år, baggrunds- og tilbudsudskarakteristika, kommune samt forbrug før tilknytning.⁵

Figur 3.2: Estimer af forskellen i sandsynlighed for at indløse mindst én recept i hver hovedgruppe mellem tilbud med andel af socialpædagogisk personale hhv. over eller under medianen

Note: Egne beregninger baseret på data fra Danmarks Statistisk og Tilbudsportalen. Høj og lav andel socialpædagogisk personale er defineret ud fra, om tilbuddet ligger over eller under medianværdien af socialpædagogisk personale ved tilknytningens start. Negative værdier angiver, at borgere på tilbud med en høj andel socialpædagogisk personale har en lavere sandsynlighed for at bruge mindst ét af lægemidlerne i den pågældende gruppe i perioden. * $p < 0,1$, ** $p < 0,05$, *** $p < 0,1$. N:23.851

Af Figur 3.2 fremgår det, at samme tendens ses når der fokuseres på de enkelte grupper af psykofarmaka. På tværs af alle hovedgrupper er der en negativ sammenhæng mellem andel socialpædagogisk personale og sandsynligheden for at indløse recept på mindst ét af lægemidlerne i den pågældende gruppe. Der observeres den største forskel mellem borgere på tilbud med en socialpædagogisk andel over medianen end for borgere tilknyttede tilbud med andel under medianen for gruppen psykoanaleptika. Koefficienten er -0,075 og signifikant, hvilket svarer til en cirka 7,5 procentpoint lavere sandsynlighed for indløsning af mindst én recept på Psykoanaleptika i det første halvår efter tilknytning. Analysen er desuden udført for de følgende halvår efter første tilknytning til et tilbud (H2, H3 og H4), og viser generelt samme tendenser hvorfor koefficienterne er udeladt her.

⁵ Svarende til model 5 i Figur 3.1.